

Klucz u stróża

WŁADYSŁAW SZLENGEL

CO CZYTAŁEM UMARŁYM

Klucz u stróża

Widziałem cię wczoraj na ulicy —
pijany panie bladolicy,
pijany panie jasnowłoso,
z którym się sprzęgły moje losy.
Urwałeś leb żydowskiej hydrze
i życie rozwija się jak róża.
Jak ci się chodzi w mojej wydrze,
panie od drzwiczek — klucz u stróża.

Polak, Żyd

Ja jeszcze żyję — jeszcze dla mnie
jest życie jutro lub pojutrze —
a ty w *rein arische paradizie*¹ —
jak ci się chodzi w moim futrze?

Znamy się dawno panie Wiśniewski,
cóż... życie nie było dla mnie *large*²,
łączą nas sentymentalne łezki
i bardzo długi wspólny marsz,
znamy się wiele lat sprzed wojny,
z jednego przecież my podwórza —
za bramę napiwek brałeś hojny
i strzegłeś drzwiczek — klucz u stróża.
5 złotych przekreślało rasę,
znosiłeś mi do pieca deski
za mą zasadę: *leben lassen*³ —
bardzoś mnie lubiał⁴ — panie Wiśniewski.
A w grudniu, zanim pierwszy mroziak
zimowy swój manifest dał
trzepał z naftaliny futro
Szlen gla poety — chociaż żyda.
I kiedy ja słuchałem wiatru,
tłumacząc⁵ wierszem jego żale,
lub gdy pisałem dla teatru,
że życie nie jest smutne wcale,
kiedy fantazję moją wschodnią
kładłem w północną twoją głowę,
aby ci życiu szarość odjąć,
by było troszkę kolorowe,
gdy ci z odwiecznych mych wędrówek
bajki znosiłem o podwórzach,

¹*rein arische paradizie* (zniekształt. niem.) — czystym aryjskim rajem. [przypis edytorski]

²*large* (fr.) — hojny. [przypis edytorski]

³*leben lassen* (niem.) — pozwól żyć. [przypis edytorski]

⁴*lubiał* — dziś popr.: lubił. [przypis edytorski]

⁵*tłumacząc* — dziś popr.: tłumacząc. [przypis edytorski]

pan, o kochany mój Wiśniewski,
drzwi pilnowałeś: klucz u stróża.
A potem krzyk wystrzelił w niebo,
a z nieba w ziemię groza spadła,
w bomb i granatów tańcowaniu
wyła, jak suka, śmierć zajadła,
i ja ci byłem towarzyszem
przed wspólną drogą złą i smutną.
Spotkałem ciebie, mój Wiśniewski,
w marszu na front, odcinek Kutno.
Po nasze wspólne wolne Jutro,
za świt bezchmurny i niebieski,
za naszą ziemię — ramię w ramię
szliśmy poeta i — Wiśniewski.
„Ty” mi mówiłeś — i ja tobie,
z wspólnej manaszki⁶ żarłem kaszę,
śpiewałem z tobą „Rozmarynie”,
polskie piosenki... moje... nasze...

Wojna

Żołnierz, Śpiew

Noc nas chłostała pod wspólnym kocem,
trud w nas wyłabiał znamię krwawe,
szepotałeś do mnie w czarne noce —
o, towarzyszu, „za Warszawę!”...
Szrapnel przerwał nam nadzieje
i kres wędrówki już dobiegał...
spod Kutna wracaliśmy lasem
ja i Wiśniewski — mój kolega...
U stóp Warszawy pohańbionej,
sentymentalne roniąc łezki,
żegnaliśmy się: serwus Władek —
— serwus, trzymajmy się, Wiśniewski —

I zapomniałeś, że nas obu
jednak szarpie wiatr i burza
i nowym panom czyścisz buty
i znów przy drzwiczkach: klucz u stróża.

Widziałem wczoraj na ulicy
widok, którego mi nie wydrzesz:
pijana gęba, tak szczęśliwa,
że się kolebie w mojej wydrze.
Wygrałeś wojnę, mój Wiśniewski,
nawet nie myślisz już o jutrze —
jak ci się chodzi — włany chamie,
w lekko zdobytym moim futrze?
To jasne, że mnie musisz wydać,
to jasne, że cię niepokoję —
nas obu nie ogrzeje przecież
to jedno futro — zresztą... MOJE...
Przegrałem z tobą, mój Wiśniewski,
nie ma na kogo się oburzać —
tak bywa, kiedy się zostawia
do swej przyszłości... klucz u stróża...

Kradzież

⁶manaszki — dziś popr.: menażki. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z **Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur**.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na **Licencji Wolnej Sztuki 1.3**. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w **Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur**. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/szlengel-klucz-u-stroza/>

Tekst opracowany na podstawie: Władysław Szlengel, "Klucz u stróża" [maszynopis], archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego.

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Publikacja sfinansowana ze środków pozostałych ze zbiorów, które nie zakończyły się sukcesem.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Kopec, Paulina Choromańska, Paweł Koziol.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: **szczegóły na stronie Fundacji**.